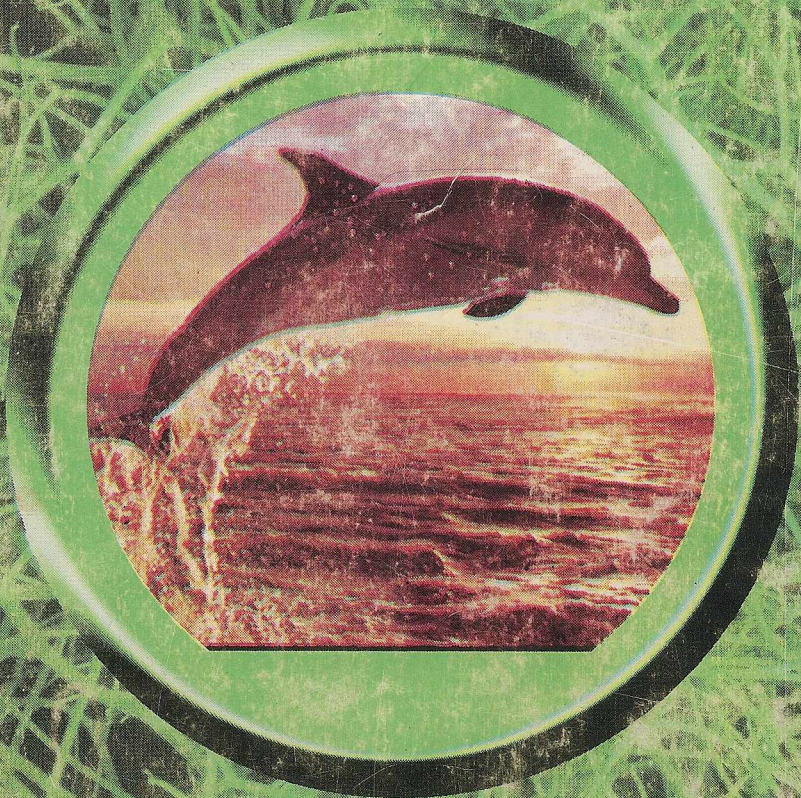

БВР.5(474)(082)

778

Матеріали I міжнародної наукової конференції

**ПРОБЛЕМИ
ЕКОЛОГІЇ
ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ**

железо 119,8 – 921,5 мг/кг подстилки.

8. Содержание Mn по горизонтам лесной подстилки уменьшается постепенно.

9. Содержание Mn в верхних слоях подстилки варьирует в пределах 121,4 – 438,3 мг/кг подстилки, содержание Fe – 287,4 – 1083,2 мг/кг почвы.

10. Содержание Mn в нижних слоях подстилки варьирует в интервале 197,4 – 658,2 мг/кг подстилки, содержание Fe – в интервале 399,6 – 1107,8 мг/кг почвы.

ДО ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРИ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ “ВОЛОДИМИРІВСЬКОЇ ДАЧІ”

ВОЛКОВ В.В., СМЕТАНА М.Г.

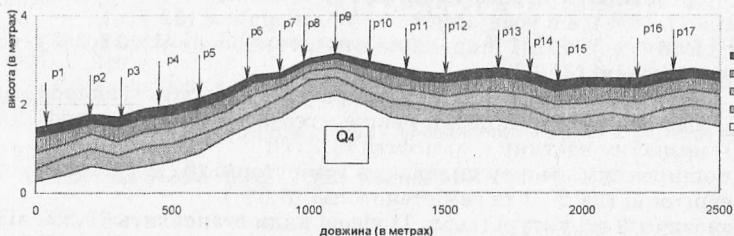
Криворізький державний педагогічний університет

Лісовий заказник “Володимирівська дача” знаходиться в східній частині Миколаївської області, що в 15 км від с.Володимирівка. Даний лісовий масив був закладений в 70-х рр. ХХст, на вододілі між ріками Інгулець та Висунь, із загальною площею 1298 га. На території “Володимирівської дачі” в рамках біогеоценологічних досліджень лісової рослинності Правобережного степового Придніпров’я були проведені науково-дослідні роботи, які допомогли визначити геоморфологічні, еколого-флористичні й едафічні особливості умов зростання та з’ясувати сучасний стан лісового покриву існуючих насаджень.

З півдня на північ через кв.11,14,17,21,25,31 був закладений ґрунтово-геоморфологічний профіль (мал.1), який дозволив встановити, що лісовий масив знаходиться на відносно рівній площині, проте з незначними подовими зниженнями, що коливаються в межах декількох метрів. Привододільні ділянки займають 82,4% довжини профіля, а вододільні - 11,6%.

За існуючими літературними джерелами (3) встановлено, що основними ґрунтами в регіоні досліджень є чорноземи південні. Проте, при безпосередньому ознайомленні з едафічними умовами, виявлено, що перегнійно-аккумулятивний горизонт має дещо більшу глибину (до 35-40 см), карбонати кальцію зустрічаються лише на рівні 70-80 см. Це дає можливість стверджувати, що основним типом ґрунтів, зафіксованих на профілі, є чорноземи звичайні, з яких середньогумусні становлять 88%, малогумусні лише 12% від всього профілю.

Рис.1 ґрунтово-геоморфологічний профіль “Володимирівська дача”.

Було здійснено 88 флористичних описів, аналіз яких дозволив встановити екологічну, біоморфічну, еколого-ценотичну та систематичну структуру існуючої рослинності, видовий склад

деревостану, чагарникового та трав'янистого покриву, ярусність насаджень.

В межах лісового масиву нараховується 64 види рослин, які відносяться до 48 родів та 45 родин. Основу складають Asteraceae (9,4%), Rosaceae (5,2%), Lamiaceae (4,2%), Poaceae (4,2%), Ulmaceae (4,2%), Chenopodiaceae (3,1%), Fabaceae (3,1%), Plantaginaceae (3,1%), Potamogetonaceae (3,1%), Pinaceae (3,1%), що включають близько 50% від загального числа видів рослинності. Найбільш поширеними видами в деревостані є *Fraxinus excelsior* L., *Gleditschia friacanthos* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Quercus robur* L., з домішкою *Acer tataricum* L., *Acer campestre* L., *Cotinus coggygria* Scop., *Juglans regia* L., *Celtis occidentalis* L., *Ulmus pumila* L., *Ulmus laevis* Pall., *Ulmus carpinifolia* Rupp. ex G.Suchex. Окремими насадженнями є *Pinus silvestris* L. та *Pinus pallasiana* Lamb.

В підліску зростають *Lonicera tatarica* L., *Caragana arborescens* Lam., *Rhamnus cathartica* L., *Swida sanguinea* L., *Prunus spinosa* L., *Robes aureum* Pursh., *Crataegus fallacina* Klok., *Rosa corymbifera* Borkh. та ін. Угрупування трав'янистих рослин включають невелику кількість видів, загальне проективне покриття яких коливаються в межах 10-50%. Насамперед, це залежить від стану дерево-чагарникового ярусу і його повноти. Основу трав'янистого покриву складають *Galium aparine* L., *Anizanta tectorum* L., *Anthriscus silvestris* Hoffm., *Geum urbatum* L., *Alliaria petiolata* Cavara et Grande., *Chenopodium album* L., *Melica altissima* L., на окремих ділянках зростають *Elumrigia repens* L., *Polugonum convolvulus* L., *Falcaria vulgaris* Bernth., *Ballota ruderalis* Swartz., *Melandrium album* Garke., *Atriplex intents* Schukuhr., *Erigeran Canadensis* L., *Chenopodium hybridum* L., зрідка зустрічаються *Cirsium nicum* Bess., *Poa angustifolia* L., *Artemisia absinthum* L., *Leonorum quinquelobatis* Gilib., *Asparagus polyphyllus* Stev., *Carex praecoх* Scheb., *Taraxacum officinale* Web. Ex Wigg., *Hyperium perforatum* L., *Cynoglossum officinale* L., *Lithospermum officinale* L., *Rumex crispus* L.

В екологічному спектрі за наданням переваги певному середовищу життя домінують аеропедофіти (98% від загальної кількості видів), в спектрі гігроморф - ксеромезофіти (44,8%), мезоксерофіти (32,7%), значно менше еумезофіти (19%), зустрічаються також еуксерофіти та мезогідрофіти (по 1,7%).

Біоморфічний аналіз рослинності показав, що:

- за загальним габітусом та тривалістю життєвого циклу з деревних рослин переважають дерева (20,6% від сукупності всіх видів) та чагарники (15,6%), а з трав'янистих – полікарпики (32,7%);

- за типом вегетації переважають літньозелені (62,3%) та літньозимовозелені (31,2%);

- за біологічними типами Раункієра переважають фанерофіти (34,4%), гемікриптофіти (25,8%), менше – геофіти (18,9%) та терофіти (15,5%), незначну частину – хамефіти (5,2%);

- за поширенням основу складають геміевтопні (67,2%), набагато менше еврїтопні (24,2%) та гемістенотопні (8,6%).

В ценотичній структурі (табл. 1) лісові види становлять 39,8% від всіх видів, синантропні – 40,5%, степові й лучні лише відповідно 12,2% та 6,8%, за поширенням в основному зростають звичайні види (74,1%), проте є ті, що зустрічаються рідко (18,9%) та дуже рідко (6,8%).

ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНА СТРУКТУРА РОСЛИННОСТІ ЗАКАЗНИКА “ВОЛОДИМИРІВСЬКА ДАЧА”

Флороценотип	Участь в %
Неморальний	
Кверцетальний	17,2
Маргантальний	20,6
Степовий	12,1
Лучний	6,8
Синантропний	
Культигенний	12,1
Сегетальний	3,4
Рудеральний	24,1
Сегетально-рудеральний	1,7

На території “Володимирівської дачі” в основному поширена двох’ярусна структура лісової рослинності. В першому ярусі зростають дуб звичайний, гледичія звичайна, ясен звичайний та акція біла. Висота його починається в межах 10-12м. В другому ярусі видовий склад більш різноманітний. Це клени татарський та польовий, в’яз гладкий, скумпія, берест, в’яз карликовий, карагана дерев’яниста, жимолость татарська, терен та ін. Дуже часто з’являється на окремих ділянках третій ярус, утворений в основному із порослі деревних порід висотою 3-5м. До них часто приєднуються смородина золотиста, шипшина щитконосна та глід обманливий. Основними є напіввітніхова та напівосвітлена структури насаджень.

Проведені дослідження дали змогу зробити певні висновки:

1. Привододільно-подова місцевість, в межах якої закладений лісовий масив “Володимирівська дача”, не є надто сприятливою територією для створення подібних біоценозів.

2. Основними типами ґрунтів є чорноземи звичайні середньогумусні.

3. Видовий склад лісової рослинності дуже складний та різноманітний. Основними видами є дуб звичайний, ясен звичайний, гледичія звичайна, в’яз гладкий, клен татарський, карагана дерев’яниста, жимолость татарська.

4. Лісові насадження мають переважно напіввітніхову структуру, тому трав’янистий покрив розвинений слабо. В основному поширені анізанта покривельна, гравілат міський, підмаренник чіпкий, буги́ла лісова, лобода біла, на деяких ділянках пирій повзучий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бельгард А.Л. Степное лесоведение. - М.: Лесная промышленность, - 1971. - 340 с.
2. Определитель высших растений. - Киев: Наукова думка. - 1987. - 560 с.
3. Скородумов О.С. Вплив лісових насаджень на ґрунти в степу. - Київ. - 1959. - 224с.
4. Полевая геоботаника. - М.: Наука, 1972.- Т.4. - 335 с.